

ASPECTS OF THE DEMOGRAPHIC SECURITY OF THE CITIES OF STRĂȘENI (R. MOLDOVA) AND ZĂRNEȘTI (ROMANIA)

Mihai HACHI¹¹², PhD
Laurențiu CRĂCIUN¹¹³, PhD Student

Abstract: *The aim of this study is to analyze the demographic sustainability in terms of indicators that attest to the demographic situation in two medium-sized cities. The main objectives are: comparative analysis of the demographic situation of the cities of Strășeni and Zărnești and of the determinants of demographic insecurity; identifying the forms of manifestation of the demographic insecurity through the prism of the basic demographic components, assessing the deviation of measurable demographic security indicators from optimal values, drawing conclusions on the situation of demographic security for the cities studied and proposals on overcoming, even partially, the demographic insecurity problems faced by the given localities, based on existing good practices. Demographic security as a component of social security has become a widely covered topic, both in the literature and in the public space. It aims at quantitative and qualitative transformations of demographic indicators, which endanger the human capital of certain territorial entities. The exacerbation of the demographic problem at the beginning of the 21st century is based on several objective reasons: on the one hand, socio-economic changes in several regions and states of the world have been accompanied by major changes in demographic behavior, both in the elements of state, as well as population movement; on the other hand, political, health and environmental insecurity was directly reflected in demographic security. Consequently, the issue of demographic insecurity appears on the agenda of several governments of the world's states, being considered a priority in the context of national security. The study is expected to answer some questions related to the demographic security of two medium-sized cities, located in the Republic of Moldova and România, in the context of a study of comparative human geography, in the context of their regional competitiveness.*

Keywords: *Demographic security, Straseneni, Zarnesti, demographic indicators*

JEL CLASSIFICATION: J 11, F 52, O 15

1. Introducere

În prezent situația demografică în mai multe state ale lumii a preluat contururi alarmante. Dacă până nu demult statele dezvoltate ale lumii, în rezultatul tranzițiilor demografice de durată, se confruntau cu procese și fenomene demografice care au condus la înrăutățirea situației demografice, mai recent și statele ex-socialiste, în tranziție către economia de piață, s-au confruntat cu tranziții demografice similare, doar că acestea au avut loc într-un interval de timp mult mai scurt. Consecințele acestor transformări au fost similare țărilor dezvoltate, iar problemele cu caracter demografic continuă să se înrăutățească într-un ritm alert. Printe cele mai acute probleme cu caracter socio-demografic se înscriu: depopularea care are o durată de peste două decenii atât în România, cât și în Republica Moldova, îmbătrânirea demografică, degradarea institutului familiei, creșterea mortalității pe seama îmbătrânirii demografice, creșterea fluxurilor migraționale ineficiente, etc.

În prezent în statele lumii, inclusiv R. Moldova, se urmărește o creștere a rolului migrației populației, ca factor important în transformările situației socio-economice. Toate aceste procese, cu caracter socio-demografic, care afectează în mod direct securitatea națională a statelor, scot în evidență necesitatea statelor de a se preocupa de insecuritatea demografică, care afectează toate sferile de activitate socio-economică. Analiza situației demografice poate fi realizată pentru diferite nivele de organizare teritorială, pornind de la ideea că fiecare entitate teritorială, de la nivel statal și până la nivelul unităților administrativ-teritoriale primare, sunt marcate de o situație

¹¹² Email: hachi.mihail.gheorghe@ase.md, Academy of Economic Studies of Moldova, Chișinău, str. Banulescu-Bodoni 61, MD-2005, RM +373(022)22-41-28

¹¹³ Academy of Economic Studies of Moldova

conjuncturală comună de ordin politic, socio-economic, dar și de situații particulare. În acest context ne-am propus analiza comparativă a situației demografice a două orașe: Strășeni (R. Moldova) și Zărnești (România) și modul în care acestea sunt afectate de insecuritatea demografică. Scopul acestui studiu constă în analiza formelor de manifestare ale securității demografice prin indicatori cantitativi măsurabili. Printre obiectivele de bază ale studiului dat se înscriu:

- analiza comparativă a situației demografice în orașele Strășeni și Zărnești și factorii determinanți ai insecurității demografice;
- identificarea formelor de manifestare a insecurității demografice prin prisma componentelor demografice de bază;
- evaluarea devierii indicatorilor măsurabili ai securității demografice de la valorile optime;
- formularea unor concluzii cu privire la situația securității demografice pentru orașele studiate și a unor propuneri referitoare la depășirea, fie și parțială a problemelor insecurității demografice cu care se confruntă localitățile date, în baza bunelor practici existente.

Problemele actuale ce atestă insecuritatea demografică solicită imperativ, din partea autorităților de diferit rang, elaborarea unor programe, strategii, în scopul neadmiterii adâncirii problemei demografice, printre măsurile de bază ale acestor programe se înscriu și studiile empirice.

2. Material și metodă

În realizarea acestui studiu, autorii și-au propus să analizeze situația geodemografică comparativă și măsura în care aceasta influențează securitatea socio-economică a două orașe cu situații similare ca potențial demografic, ca dimensiune și poziționare în cadrul sistemului de așezări umane. Pentru realizarea studiului s-au valorificat mai multe metode de cercetare specifice științelor geografice și economice: *metoda comparativă* pentru studiul diferențiat al componentelor demografice luate în calcul; *metoda statistică* prin valorificarea sistemului informațional cu privire la dinamica proceselor demografice, *metoda cartografică* prin elaborarea unei hărți tematice, *metoda analizei și sintezei* prin sistematizarea și interpretarea datelor ce atestă situația demografică, etc.

În realizarea studiului s-a pornit de la câteva premise:

- ambele orașe sunt marcate de probleme similare ce atestă insecuritatea demografică și durabilitatea sistemului demografic, având la bază premise de ordin politic, economic și social;
- ambele orașe, prin poziția favorabilă față de un centru mare urban au fost influențate, în sensul schimbului uman cu acestea, având o intensitate diferită în timp;
- orașul Strășeni are structuri socio-demografice cu un grad de instabilitate mai mare, dat fiind tranziția de mai lungă durată prin care trece Republica Moldova;
- dat fiind procesul de descentralizare teritorială care se desfășoară mai rapid în România, ca consecință a implementării politicii de dezvoltare regională, orașul Zărnești trece printr-o perioadă de stabilizare demografică mai accentuată, decât orașul Strășeni, iar experiența acestui oraș ar putea constitui un model de bună practică pentru orașul Strășeni;
- migrația este accentuată atât la nivel național dar, în special, la nivel internațional, fluxurile migraționiste în/din orașul Strășeni sunt mai intense;

3. Rezultate și discuții

Orașele Zărnești (România) și Strășeni (Republica Moldova) au un șir de trăsături comune, atât din punctul de vedere al dimensiunii demografice, traiectoriei parcurse în dezvoltarea socio-economică, poziționarea în raport cu un centru urban influent la nivel regional și național, cât și al competitivității urbane la nivel regional (figura 1).

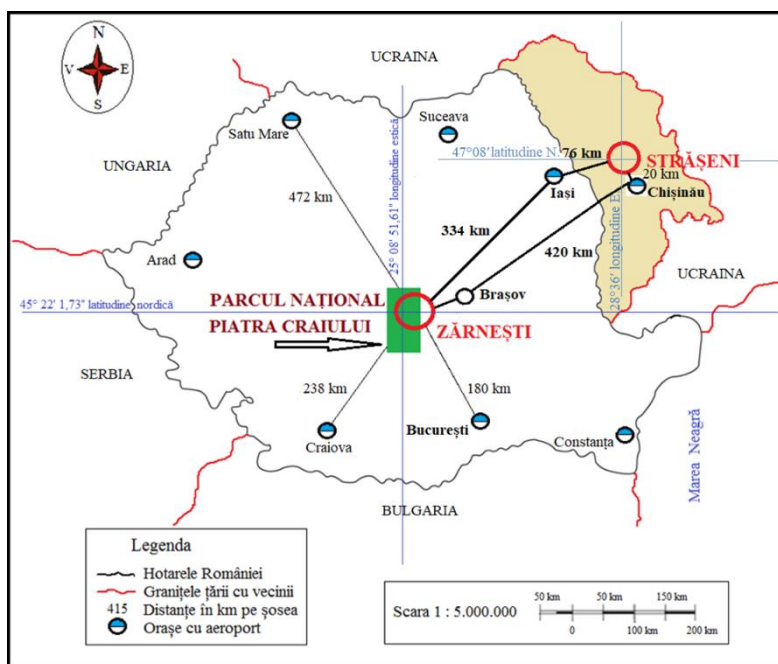

Figura 1. Poziția geografică a orașelor Strășeni și Zărnești la nivel național

Sursa: realizat în baza Map Contour Clip Art a României și Republicii Moldova)

Orașul Zărnești, este al 4-lea ca dimensiune oraș din județul Brașov, obținând statutul de oraș în 1951. Orașul Strășeni obține statutul de oraș în anul 1965, iar din 2017 statutul de municipiu (tabelul 1).

Tabelul 1. Dinamica populației din Strășeni (Moldova) și Zărnești (România) recensămintele populației și statistica curentă

Recensăminte	Strășeni*	Recensăminte	Zărnești**	Statistica curentă	Strășeni	Zărnești
1897	2 456	1899	3895	2000	20,1	26 607
1930	5 054	1912	4247	2001	20,3	26 703
1959	6 978	1930	5167	2002	20,3	26 811
1970	13 385	1941	5890	2003	20,3	26 857
1979	14 780	1948	6152	2004	21,1	26 924
1989	19 723	1956	6 673	2005	19,2	26 937
2004	18 320	1966	17 628	2006	19,1	27 073
2014	18 376	1977	23 288	2007	19,1	27 222
		1992	26 349	2008	19,1	27 164
		2002	26 811	2009	19,1	27 150
		2011	26 349	2010	18,4	27 136
				2011	18,4	27 083
				2012	18,4	26 954
				2013	19,6	26 823
				2014	19,7	26 765
				2015	19,6	26 743
				2016	19,5	26 652
				2017	19,5	26 587
				2018	19,3	26 531
				2019	19,2	26 437
				2020	18,5	26 399
				2021.01	18,4	26 202

*- 1545 – prima atestare documentară [V. Nicu „Localitățile Moldovei”], statut de oraș – 1965 (14 000 locuitori), începând cu 2017 – statut de municipiu

** statutul de oraș îl obține în anul 1951

Sursa: [1]; Recensămintele populației din anii respectivi; BNS

În urma analizei comparative a potențialului uman din cele două orașe, s-a constatat că acestea au aproximativ aceeași pondere în sistemul regional din care ele fac parte, populația lor fiind de 18 400 loc. pentru Strășeni și 26 202 loc. pentru Zărnești (în 2021.01). Din datele dinamicii populației orașelor Strășeni și Zărnești în intervalul de timp analizat se remarcă faptul, că în intervalul de timp luat în calcul, ambele orașe au avut fluctuații mici privind populația prezentă, aceasta menținându-se în jurul valorii de 20 000 loc. pentru orașul Strășeni și 26 000 pentru Zărnești.

Din punct de vedere administrativ-teritorial, atât orașul Strășeni, cât și orașul Zărnești, au în componența lor câte o localitate rurală, situat în ambele cazuri la 5 km distanță față de cele două orașe care nu o influență mare nici sun aspect demografic, nici socio-economic (tabelul 2).

Tabelul 2. Populația municipiului Strășeni și orașului Zărnești, 2019, locuitori

	Strășeni	Făgureni	Zărnești	Tohanul Nou
1998	20 100	890	26 518	1 520
2007	19 100	832	27 222	1484
2019	19 228	759	26 437	1 460

Sursa: BNS al R. Moldova, Primăria Strășeni, INS, România și Primăria Zărnești

Conform datelor statisticii oficiale, populația celor două orașe în intervalul 1998-2019 au avut o dinamică liniară. Acest declin este nesemnificativ în comparație cu tendința de descreștere mare pe care au înregistrat-o ambele state și se datorează situației acestor orașe față de Chișinău și, respectiv Brașov – centre polarizatoare importante la nivel național (figura 2) [2].

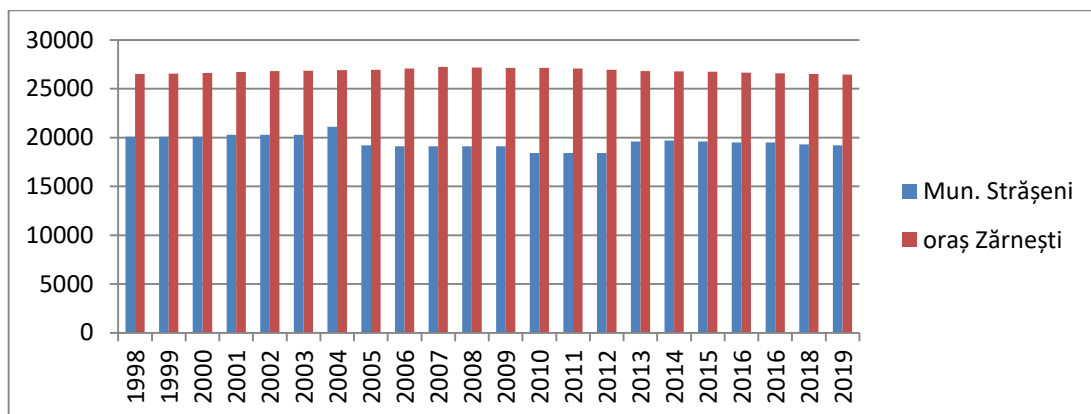

Figura 2. Populația actuală a orașelor Strășeni și Zărnești, în perioada 1998-2019

Sursa: realizat în baza datelor BNS, R. Moldova și INS, România

Dinamica populației a fost în cea mai mare parte asigurată de bilanțul natural pozitiv pentru ambele orașe, chiar dacă bilanțul migrațional a fost negativ în intervalul de timp analizat. (tabelele 4, 5).

Tabelul 4. Dinamica mișcării naturale a populației în orașele Strășeni și Zărnești, 1998-2019

Anul	Năcuți-vii		Decedați		Bilanț natural		Rata natalității		Rata mortalității	
	Strășeni	Zărnești	Strășeni	Zărnești	Strășeni	Zărnești	Strășeni	Zărnești	Strășeni	Zărnești
1998	228	246	166	207	62	39	11,3	9,3	8,3	7,8
1999	197	274	178	220	19	54	9,8	10,3	8,9	8,3
2000	177	274	183	196	-6	78	8,8	10,3	9,1	7,4
2001	200	269	174	212	26	57	9,9	10,1	8,6	7,9
2002	211	248	216	240	-5	8	10,4	9,2	10,6	8,9
2003	209	279	196	220	13	59	10,3	10,4	9,7	8,2
2004	234	262	195	202	39	60	11,1	9,7	9,2	7,5
2005	220	320	216	225	4	95	11,5	11,9	11,3	8,4
2006	220	323	198	205	22	117	11,3	11,9	10,4	7,6

2007	221	261	216	248	5	13	11,6	9,6	11,3	9,1
2008	233	317	193	253	40	64	12,2	11,7	10,1	9,3
2009	214	277	198	229	16	48	11,2	10,2	10,4	8,4
2010	223	272	179	227	44	45	12,1	10,1	9,7	8,4
2011	224	234	179	233	45	1	12,2	8,7	9,7	8,6
2012	271	229	201	245	70	-33	14,7	8,5	10,9	9,1
2013	210	279	184	246	26	23	10,7	10,4	9,4	9,2
2014	217	234	180	259	37	-25	11,0	8,7	9,1	9,7
2015	215	259	169	265	46	-6	10,9	9,7	8,6	9,9
2016	208	286	150	246	58	40	10,7	10,7	7,7	9,2
2017	179	266	157	232	22	34	9,2	10,0	8,1	8,7
2018	181	273	183	301	-2	-28	9,4	10,3	9,5	11,3
2019	167	246	190	207	-23	39	9,0	9,3	10,3	7,8
Total sau media	4 720	5928	4077	5118	643	810	10,9	10,6	9,5	8,7

Sursa: calculat și adapta după datele BNS și INS/

În intervalul 1998-2018, în orașul Strășeni s-au născut 4 720 locuitori și au decedat 4 077 locuitori, orașul înregistrând o creștere de 643 de locuitori, cu o rată medie a natalității de 10,9‰ (tabelul 4). Numărul cel mai mare de copii născuți-vii în orașul Strășeni s-au înregistrat în 2012 (271), iar numărul minimal de născuți-vii a fost în anul 2000 (177 de copii), în total în acest interval de timp analizat s-au născut 4 720 de copii. Numărul mediu anual al deceselor a fost de 185 de persoane. În intervalul de timp analizat orașul Strășeni a avut un bilanț natural pozitiv de 643 persoane, iar rata medie a natalității de 10,9‰ depășește media pentru R. Moldova. Rata medie a mortalității a fost de 9,5‰, fiind sub nivelul ratei de mortalitate în țară. Bilanțul natural pozitiv se datorează poziției orașului Strășeni în raport cu capitala țării, dar și a oportunităților care au apărut de dezvoltare economico-socială, ceea ce a stimulat migrația internă, în special a tinerilor, dar și a sporului natural pozitiv [3].

O situație similară s-a înregistrat și în dinamica mișcării naturale a populației pentru orașul Zărnești. Aici s-au născut un număr mai mare de copii (5 928), iar numărul deceselor a fost de (5 118 persoane), ceea ce semnifică un bilanț natural pozitiv de 810 copii. Rata medie natalității de 10,6‰ și cea a mortalității de 8,7‰ atestă și o creștere naturală a populației mai înaltă decât în orașul Strășeni. Diferența mai mare dintre rata natalității și cea a mortalității, pentru orașul Zărnești atestă o situație relativ mai bună, precum și o stabilitate mai mare în mișcarea naturală, fapt confirmat și prin analiza altor indicatori demografici.

În ceea ce privește fluxurile migratorii pentru ambele orașe constatăm un declin al populației pe cale mișcării mecanice a populației, situație similară pentru majoritatea orașelor mici și mijlocii din R. Moldova și din România (tabelul 5).

Tabelul 5. Dinamica mișcării mecanice în orașele Strășeni (Moldova) și Zărnești (România), între 1998-2018, oameni

	Numărul de emigrări		Numărul de imigrări		Bilanțul migrațional		Bilanțul total al populației	
	Strășeni	Zărnești	Strășeni	Zărnești	Strășeni	Zărnești	Strășeni	Zărnești
1998	228	10	166	2	-62	-8	0	31
1999	208	8	186	6	-22	-2	-3	52
2000	192	12	189	-	-3	-12	-9	66
2001	211	-	183	3	-28	3	-2	54
2002	217	8	224	2	7	-6	2	2
2003	219	5	199	3	-20	-2	-7	57
2004	239	13	200	1	-39	-12	0	48
2005	227	17	218	1	-9	-16	-5	79
2006	234	17	202	-	-32	-17	-10	100
2007	233	16	221	8	-12	-8	-7	5

2008	242	20	197	2	-45	-18	-5	46
2009	222	16	211	3	-11	-13	5	35
2010	233	3	192	6	-41	3	3	42
2011	232	19	185	1	-47	-18	-2	-17
2012	283	15	212	6	-71	-9	-1	-42
2013	224	15	191	3	-33	-12	7	11
2014	231	12	187	4	-44	-8	7	-33
2015	215	23	169	2	-46	-21	0	-27
2016	208	21	150	11	-58	-10	0	30
2017	179	27	157	13	-22	-14	0	20
2018	181	32	183	10	2	-22	0	-50
Total	4658	309	4022	87	-636	-222	7	588

Sursa: adaptare după datele BNS și Agenția Servicii Publice a R. Moldova și INS Romania

Perioada actuală a tranziției către economia de piață, însoțită de instabilitate economică, socială și politică, a determinat numărul mare al fluxului de persoane care se mișcă atât în interiorul țării, cât și în exterior. Migrația, per ansamblu, pentru orașul orașul Strășeni, în intervalul de timp analizat, a fost de circa 3 ori mai mare decât cea a orașului Zărnești, acest fapt denotă un grad de stabilizare a populației mai redus, chiar dacă ambele state se confruntă cu perioade de crize, amplificate în perioada actuală de pandemie sanitară. Ratele mari ale migrației populației din R. Moldova, în general, au fost impulsionate de Acordul Liberului Schimb și Cuprinzător, una dintre prevederile căruia vizează liberalizarea vizelor pentru cetățenii R. Moldova care a intrat în vigoare la 28 aprilie 2014 și care a facilitat mișcarea persoanelor în spațiul UE în baza pașaportului biometric. Chiar dacă nu s-a obținut dreptul de a munci în spațiul comunitar, a fost încurajată migrația circulară ca sprigin pentru dezvoltare, situație valorificată activ de către cetățenii R. Moldova prin migrație. La aceasta se adaugă și numărul mare de cetățeni ai R. Moldova care au obținut cetățenia românească care le permite circulația liberă în spațiul comunitar. Aceste situații, ajustate de instabilitatea politică și economico-socială din țară, lipsa oportunităților pe piața forței de muncă au servit ca factori de bază în circulația persoanelor atât în vestul, cât și în estul Europei. Cea mai mare intensitate a migrației s-a înregistrat în anul 2012 – 283 de persoane emigrate, în același a fiind înregistrat și cel mai mare bilanț migratoriu negativ de – 71 de persoane.

Amplitudinea mișcării mecanice pentru orașul Zărnești a fost mult mai redusă și ne semnificativă în bilanțul total al populației (tabelul 5). În bilanțul total al populației pentru intervalul de timp analizat constatăm o dinamică pozitivă ne semnificativă pentru ambele orașe, în special pentru Strășeni care a avut un bilanț pozitiv de 7 persoane și ceva mai mare pentru Zărnești 588 de persoane. Cei mai relevanți indicatori care atestă securitatea demografică a acestor două orașe poate fi dedusă din tabelul 7.

Tabelul 7. Aspecte ale securității demografice în funcție de orașele Strășeni (Moldova) și Zărnești (România), 2019

Componente demografice	Indicatori ai securității demografice	Valoarea critică a indicatorilor, %	Valoarea indicatorilor, %	
			Strășeni	Zărnești
1. Numărul populației	1.1. coeficientul depopulării	1,0	1,2	1,3
2. Structura populației	2.1. îmbătrânirea demografică, %	15,0	18,0	20,0
	2.2. optim demografic conform structurii pe vârste, ani	20/65/13	19/73/8	20/59/21
	2.2. disproporționalități ale populației pe sexe și vârste bărbați/femei, %	0	94	96,2
	2.3. reprezentarea naționalității titulare, %	51,0	94,7	96,4
	2.4. speranța de viață la naștere, ani	69 – bărbați	68	72,3
		77 - femei	74	79

3. Mișcarea naturală populației	3.1. natalitatea redusă, ‰	< 10	9,0	10,0
	3.2. mortalitatea înaltă, ‰	Nivelul țărilor dezvoltate/ >10	10,3	11,3
	3.3. bilanț natural, ‰	Bilanț 0 sau +	-1,3	-1,3
	4.1. bilanț migratoriu, persoane	0	-2	-17

Sursa: adaptare după [4,5], datele BNS, statistica regională, INSR

Din datele studiului realizat putem deduce următoarele:

1. Ambele orașe au atât trăsături comune, cât și particulare cu privire la evoluția indicatorilor demografici care atestă stabilitatea situației demografice: atractivitatea orașelor în cadrul migrației interne, un trend al dinamicii populației relativ stabil, speranța de viață la naștere în creștere, și cu tendințe negative: o creștere lentă a populației, schimb generațional deteriorat, structuri ale populației dezechilibrate
2. Evoluția proceselor demografice, practic, n-a fost influențată de intervenții instituționale la nivel național sau local, populația fiind în situația de liber arbitru în comportamentul demografic, iar autoritățile statului de constatare/înregistrare a datelor;
3. Chiar dacă situația demografică a orașelor Strășeni și Zărnești este mai bună decât media țărilor din care fac parte, în opinia noastră sunt necesare programe și strategii demografice, cu punerea în aplicare a acestora, dat fiind rolul important pe care îl are securitatea demografică asupra securității statale/urbane

Bibliografie

- [1] ARBORE, Z. (1904). „Dicționarului geografic al Basarabiei”, 1904;
- [2] CRĂCIUN, L. (2019). *Criterii de individualizare a orașelor în România și Republica Moldova*, Simpozion științific internațional al tinerilor cercetători, ediția a XVII-a (24 – 25 aprilie 2019), Chișinău, 2019, R. Moldova.
- [3] HACHI, M. (2020) *Particularitățile geodemografice ale Regiunii de Dezvoltare Nord*. În:// „Provocări și tendințe actuale în cercetarea componentelor naturale și socio-economice ale ecosistemelor urbane și rurale”, Chișinău.
- [4] ЭПШТЕЙН, Н.Д. и.д. Методология анализа демографической безопасности и миграции населения. М., 2013.
- [5] ШАХАТЬКО, Л.П. ПРИВАЛОВА, Н.Н. Демографической безопасности сущность, задачи, система показателей и механизм реализации //Вопросы статистики. – 2001, №.7; с. 19-20.
- ***Date statistice de la Primăria orașului Strășeni.
 - *** Date statistice de la Primăria orașului Zărnești.
 - ***Strategia de dezvoltare locală a localității Zărnești (2015-2025).
 - ***Biroul Național de Statistică din Republica Moldova.
 - *** Institutul Național de Statistică din România – prin Direcția Județeană de Statistică Brașov,
 - <http://www.recensamantromania.ro/istoric/lista-recensafmintelor-populației/>
 - statistica regională <https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=349&> (accesat 21.09.2021)
 - <https://recensamint.statistica.md/ro/profile/873> (accesat 21.09.2021)